

УДК 378.147.88

[https://doi.org/10.52058/3041-1572-2026-4\(24\)-621-634](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2026-4(24)-621-634)

Лазарев Олег В'ячеславович кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української та іноземних мов, Уманський національний університет, <https://orcid.org/0000-0003-0557-3919>

Фернос Юлія Іванівна кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української та іноземних мов, Уманський національний університет, <https://orcid.org/0000-0002-5157-7702>

Комісаренко Наталія Олександрівна кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри української та іноземних мов, Уманський національний університет, <https://orcid.org/0000-0002-1669-4364>

ПРОФЕСІОГРАФІЧНІ ОСНОВИ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ ДО ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Анотація. У статті обґрунтовано професіографічні засади формування комунікативної готовності майбутніх фахівців аграрного профілю. Актуальність дослідження зумовлена наявною суперечністю між традиційним домінуванням техніко-технологічної підготовки агрономів і зростаючими вимогами сучасного ринку праці до їхньої здатності ефективно взаємодіяти з різними професійними аудиторіями та працювати в команді. Метою роботи є розробка та теоретичне обґрунтування концептуальної моделі комунікативної готовності майбутніх аграріїв на основі поглибленого професіографічного аналізу діяльності агронома. У дослідженні використано комплекс методів: теоретичний аналіз, узагальнення наукових джерел, професіографічне моделювання та емпіричний збір даних за допомогою напівструктурованого інтерв'ю.

На основі аналізу структури професійної діяльності агронома уточнено зміст професіограми шляхом включення комунікативної та освітньої діяльності як рівнозначних складових поряд із виробничою та науково-дослідною. Визначено систему професійно значущих умінь, серед яких особливе місце посідають комунікативні та герменевтичні вміння, пов'язані з інтерпретацією фахової інформації, смислотворенням і адаптацією змісту до різних аудиторій. Запропоновано трирівневу концептуальну модель комунікативної готовності (професіографічний, компетентнісний, діяльнісний рівні), що

забезпечує цілісне поєднання вимог професії, системи умінь і практики їх реалізації у професійних ситуаціях.

Емпірична частина дослідження, проведена серед студентів агрономічного факультету, засвідчила переважання середнього рівня комунікативної готовності (61,9%), що проявляється у розумінні значущості комунікації за наявності труднощів у її практичній реалізації та аргументації позиції. Встановлено тенденцію до переваги технічних компетентностей над комунікативними, що підтверджує необхідність цілеспрямованого формування герменевтично-комунікативних умінь у процесі фахової підготовки. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання запропонованої моделі для проєктування освітніх програм підготовки агрономів, спрямованих на розвиток професійно орієнтованої комунікації як системоутворювальної складової їхньої професійної компетентності.

Ключові слова: професіографія, професіограма, комунікативна готовність, агроном, герменевтичні вміння, професійна комунікація, аграрна освіта.

Lazariev Oleh Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Ukrainian and Foreign Languages, Uman National University, <https://orcid.org/0000-0003-0557-3919>

Fernos Yuliia Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Ukrainian and Foreign Languages, Uman National University, <https://orcid.org/0000-0002-5157-7702>

Komisarenko Nataliia Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Ukrainian and Foreign Languages, Uman National University, <https://orcid.org/0000-0002-1669-4364>

PROFESSIOGRAPHIC FOUNDATIONS OF READINESS FOR PROFESSIONALLY ORIENTED COMMUNICATION IN FUTURE AGRICULTURAL SPECIALISTS

Abstract. The article substantiates the professiographic foundations for developing communicative readiness in future specialists of the agricultural field. The relevance of the study is обусловед by the existing contradiction between the traditional dominance of technical and technological training of agronomists and the growing demands of the modern labor market for their ability to communicate effectively with diverse professional audiences and work collaboratively. The aim of the study is to develop and theoretically justify a conceptual model of communicative readiness of future agricultural specialists based on an in-depth

professiographic analysis of an agronomist's professional activity. The research employs a комплекс of methods, including theoretical analysis, generalization of scholarly sources, profессиographic modeling, and empirical data collection through semi-structured interviews.

Based on the analysis of the structure of an agronomist's professional activity, the content of the profессиogram has been refined by incorporating communicative and educational activities as equally significant components alongside production and research activities. A system of professionally significant skills has been identified, among which communicative and hermeneutic skills occupy a central place, particularly those related to the interpretation of professional information, meaning-making, and adaptation of content to different audiences. A three-level conceptual model of communicative readiness (profессиographic, competence-based, and activity-based levels) is proposed, ensuring an integrated alignment between professional requirements, skill systems, and their practical implementation in professional contexts.

The empirical part of the study, conducted among students of the agronomy faculty, revealed the predominance of a medium level of communicative readiness (61.9%), manifested in the awareness of the importance of communication alongside difficulties in its practical application and argumentation. A tendency toward the dominance of technical competencies over communicative ones has been identified, confirming the need for the purposeful development of hermeneutic-communicative skills in the process of professional training. The practical significance of the study lies in the possibility of applying the proposed model to the design of educational programs for agronomists, aimed at fostering professionally oriented communication as a system-forming component of their professional competence.

Keywords: profессиography, profессиogram, communicative readiness, agronomist, hermeneutic skills, professional communication, agricultural education.

Постановка проблеми. Підготовка майбутніх фахівців аграрного профілю традиційно зосереджується на формуванні технічних компетентностей, тоді як комунікативна складова їхньої професійної діяльності залишається недостатньо дослідженою. Водночас сучасні умови аграрного виробництва – багатофункціональність фахової діяльності, командна робота, взаємодія з різними аудиторіями – висувають дедалі вищі вимоги до комунікативної готовності агронома. Для визначення місця та значення цієї готовності у структурі професійної діяльності доцільно звернутися до професіографічної методики. Професіографічні дослідження є невід'ємною складовою розробок у галузі психології праці, ергономіки, педагогіки та соціальної психології: без конкретного знання про зміст і вимоги професії неможливо обґрунтовано

визначити орієнтири для оптимізації підготовки фахівців. Саме тому професіографічний аналіз діяльності агронома є необхідною передумовою для цілеспрямованого формування його комунікативної готовності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комплексний підхід до вивчення, опису змістово-структурного наповнення професій для визначення особливостей взаємовідносин суб'єкта з компонентами діяльності та її функціональне забезпечення називається методом професіографії [1, С. 221]. На відміну від простого переліку посадових обов'язків, професіограма є багатовимірним документом: вона охоплює зміст і структуру професійної діяльності, необхідний рівень знань, умінь і навичок, психологічні та фізіологічні вимоги до особистості фахівця, умови та специфіку праці, а також перспективи професійного зростання. Результатом використання професіографічного підходу є створення професіограм – детального опису специфіки певної професії.

Проблематика професіограм та професіографічного підходу у різних галузях підготовки фахівців знайшла відображення у працях вітчизняних науковців. Зокрема, дослідження О. Пришляка [1] та С. Калаур [2] присвячені соціономічним професіям (підготовці соціальних педагогів і фахівців із соціальної роботи); М. Галак [3] і М. Борисової [4] – сфері управління персоналом та рекрутингу; В. Барка, В. Барка [5] – діяльності органів внутрішніх справ і підготовці фахівців кримінальної міліції та слідчих. У педагогічній галузі відповідні аспекти висвітлено у роботах Т. Зузяк, І. Грінченко, С. Мацюк [6], зокрема в контексті підготовки вчителів хореографії, педагогів-організаторів, директорів закладів освіти та викладачів вищих військових навчальних закладів. Фінансово-економічний напрям (банківська діяльність і менеджмент міжнародних торговельних компаній) представлено у дослідженнях І. Птухи [7].

Незважаючи на значні теоретичні напрацювання в загальній професіографії, кількість вітчизняних досліджень, присвячених підготовці фахівців безпосередньо в аграрній галузі, на сьогодні залишається обмеженою. Варто акцентувати, що навіть у наявних працях, що стосуються аграрної сфери, основний фокус наукового пошуку зміщено в бік саме педагогічної діяльності, а не суто виробничих аспектів. Важливий внесок у розв'язання цієї проблеми зробила Н. Петренко [8], яка дослідила розвиток педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання саме в специфічних умовах системи аграрного університету. О. Ткаченко та М. Трофимчук [9] у своїй праці схарактеризували структуру готовності магістрантів аграрних університетів не просто до фахової роботи, а саме до майбутньої професійно-педагогічної діяльності через професійно-мотиваційний, когнітивний та особистісно-рефлексивний критерії.

Поряд із вітчизняними напрацюваннями, вагомий внесок у вивчення професійних вимог до фахівців саме аграрної галузі зробили зарубіжні дослідники такі як Дж. Паррелла, С. Робінсон та Л. Браян [10], [11]. Варто зауважити, що в сучасному західному науковому дискурсі термін «професіограма» часто трансформується або доповнюється категорією «профілі працевлаштування» (employability profiles). Т. Югас та Г. Габрієлла [12] обґрунтували зростаючу роль «м'яких навичок» (soft skills) у структурі сільськогосподарської освіти.

Метою статті є розробка та теоретичне обґрунтування концептуальної моделі комунікативної готовності майбутніх фахівців аграрного профілю на основі професіографічного аналізу діяльності агронома.

Наукова новизна дослідження полягає у вдосконаленні структури професіограми агронома шляхом включення комунікативного та освітнього видів діяльності як рівнозначних складових поряд із виробничою та науково-дослідною; у подальшому розвитку підходів до інтерпретації професійно орієнтованої комунікації через призму герменевтичної діяльності – інтерпретації, смислотворення та адаптації фахової інформації до різних аудиторій; а також у конкретизації взаємозв'язку між видами професійної діяльності агронома та відповідними комунікативно-герменевтичними вміннями, що забезпечують ефективну професійну взаємодію фахівця в сучасних умовах аграрного виробництва.

Виклад основного матеріалу. Об'єктом професіографії є всі прості моменти процесу праці: доцільна діяльність суб'єкта праці, предмет та засоби праці – у їхній цілісності, якісній та кількісній визначеності та конкретній віднесеності до цієї професії, спеціальності, робочої посади.

Залежно від рівня узагальненості професійні дослідження можна поділити на три основні групи: загальну, групову та монографічну професіографію. Предметом першої є принципи та методи комплексного аналізу будь-якої професії.

Завдання групової професіографії – опис однорідної за обраною ознакою групи професій. Абсолютна більшість наявних у літературі професіограм є груповими. Проте основний їхній недолік полягає у складності оцінювання напруженості праці, величини вимог до процесів, станів та властивостей особистості. Майже будь-яка професія, розглянута ізольовано, може видаватися однією з найбільш вимогливих. Так, наприклад, професіограма вчителя початкових класів, складена без порівняльного контексту, за показниками інтенсивності інформаційного навантаження, емоційної залученості та поліфункціональності може формально наблизитися до професіограми авіадиспетчера. Це унаочнює принципову методологічну проблему групової професіографії: без єдиної порівняльної шкали оцінювання професіограма

ризиком перетворитися на некритичний перелік вимог, позбавлений діагностичної та прогностичної цінності. Цей недолік дозволяє подолати порівняльна професіографія, яка зіставляє описані за єдиною схемою суттєві ознаки двох і більше робочих постів однієї професії або двох різних професій.

Найменш поширені, але мають безперечні переваги монографічні професіограми, що описують один конкретний робочий пост на конкретному робочому місці або одного фахівця.

Сучасна тенденція у розвитку професіографічного підходу полягає у переході від статичних описів до динамічних моделей готовності. Прикладом такого переходу є рамкова модель С. Пана і Ж. Мо [13, С. 9-10], структура якої – «ранній супровід – дослідницька підготовка – участь та наставництво» – відображає не лише перелік необхідних умінь, а й логіку їх поетапного формування. Показово, що комунікативні навички – усне і письмове фахове спілкування, командна взаємодія, лідерство – займають у цій моделі центральне місце поряд із суто технічними компетентностями. Це підтверджує загальну тезу про те, що сучасна професіограма агронома не може обмежуватися описом виробничих функцій – вона має включати комунікативний профіль фахівця як його органічну складову.

Професіографічний метод аналізу професії ґрунтується на системі основоположних принципів, дотримання яких забезпечує наукову обґрунтованість професіограми та її практичну цінність для проектування фахової підготовки.

Принцип комплексності передбачає всебічне висвітлення професії – з урахуванням не лише технічних, а й психологічних, соціальних та комунікативних вимог, що унеможливорює розгляд комунікативних умінь агронома у відриві від інших складових його діяльності.

Принцип цілеспрямованості визначає, що зміст професіограми залежить від мети дослідження: у контексті підготовки агрономів це означає акцент на комунікативних та герменевтичних вміннях як ключових для ефективної фахової взаємодії.

Принцип типізації та диференціації вимагає враховувати як спільне між спорідненими професіями, так і специфіку конкретного фаху: для агронома диференційною ознакою є здатність інтерпретувати агрономічні дані та консультувати різні аудиторії.

Принцип дійсності зобов'язує спиратися на реальний, а не ідеалізований стан професії: сучасна аграрна галузь вимагає від фахівця комунікативної гнучкості, якої традиційна підготовка часто не забезпечує.

Принцип перспективності орієнтує на майбутні вимоги до професії: цифровізація та інтернаціоналізація аграрного виробництва вже зараз актуалізують потребу у сформованості цифрових та міжкультурних комунікативних умінь агронома.

4(24)
2026

СУСПІЛЬСТВО ТА
НАЦІОНАЛЬНІ
ІНТЕРЕСИ

ISSN 3041-1572 Online

Принцип надійності передбачає опис вимог до фахівця з урахуванням нештатних ситуацій, у яких комунікативна компетентність – здатність чітко і переконливо діяти під тиском – набуває особливого значення.

Принцип науковості вимагає спирання на верифіковані психологічні та педагогічні концепції: опис комунікативного профілю агронома має базуватися на теорії мовленнєвої діяльності та концепції герменевтичних умінь, а не на інтуїтивних уявленнях про «хорошого комунікатора».

У практиці професіографічних досліджень широко застосовується універсальна класифікація професій, що виділяє чотири компоненти психологічної характеристики праці: передбачення результату, досягнення мети, вибір засобів та усвідомлення міжособистісних виробничих залежностей. Саме четвертий компонент є ключовим для агронома, оскільки визначає комунікативний вимір його діяльності та слугує основою для порівняльного вимірювання комунікативних вимог у проектуванні навчальних програм.

Оцінювання інтелектуальних, емоційних та операційних складників цієї психологічної картини праці за десятибальною шкалою дозволяє дослідникам отримати кількісно виражену основу для психологічного аналізу професії. У контексті професіографії агронома такий підхід уможливорює не лише опис, а й порівняльне вимірювання комунікативних вимог до фахівця – що є необхідною умовою для обґрунтованого проектування навчальних програм із формування професійно орієнтованої комунікативної готовності.

До якостей, що забезпечують успішність професійної діяльності агронома, належать: а) висока здатність до аналізу та синтезу різнопланових факторів; б) розвинена емпатія та образна пам'ять, що забезпечують чутливість до потреб співрозмовника; в) високий рівень словесно–логічної пам'яті та здатність відтворювати потрібні професійні відомості у відповідний момент; г) сформованість понятійного мислення – володіння науковою термінологією та здатність адекватно інтерпретувати фахові поняття; д) емоційна саморегуляція та фізична витривалість; е) гнучкість мислення та розвинені вербальні здібності – уміння чітко й зрозуміло викладати професійну інформацію різним аудиторіям.

До якостей, що перешкоджають ефективній професійній діяльності, відносять: на рівні нервової системи – низька стресостійкість та імпульсивність; на рівні темпераменту – надмірна тривожність і ригідність; на рівні характеру – замкненість, конфліктність, агресивність, недобррозичливість та неухважність до деталей. Особливо критичними для комунікативної ефективності агронома є відсутність або недостатній розвиток комунікативних здібностей та неуміння адаптувати стиль спілкування до конкретної аудиторії, що обмежує ефективність фахової взаємодії – відповідно до концепції професійного становлення особистості.

Аналіз структури професійної діяльності агронома засвідчує, що наявна професіограма потребує суттєвого доповнення в частині типових професійних завдань. Поряд із традиційно включеними до неї завданнями – аналізом агротехнічних дій, діагностуванням стану посівів, прогнозуванням розвитку аграрної ситуації та оцінюванням придатності засобів захисту рослин – доцільно включити завдання комунікативного характеру: ведення професійної документації, кооперування з колегами та ефективну роботу в колективі, а також інтерпретацію результатів діагностичної експертизи з метою формулювання достовірного прогнозу врожайності. Включення цих аспектів до професіограми відображає реальну багатофункціональність агронома і створює підґрунтя для цілеспрямованого формування комунікативної готовності у процесі фахової підготовки.

Визначення типових професійних завдань агронома та відповідних їм професійно значущих умінь є необхідною умовою для проектування цілеспрямованої комунікативної підготовки майбутнього фахівця. Систематизація цих елементів у структурі професіограми дозволяє встановити чіткий зв'язок між видами діяльності та конкретними вміннями, що їх забезпечують (Таблиці 1, 2).

Таблиця 1. Види професійної діяльності агронома та типові професійні завдання.

<i>Види професійної діяльності агронома</i>	<i>Типові професійні завдання</i>
Виробнича діяльність	Планування сівозмін, контроль якості ґрунту, організація посіву та збору врожаю
Науково-дослідна діяльність	Проведення дослідів із сортами рослин, аналіз ефективності добрив та засобів захисту
Організаційно-управлінська діяльність	Координація роботи працівників, складання виробничих планів, контроль виконання технологій
Екологічна діяльність	Моніторинг екологічних ризиків, впровадження заходів збереження родючості ґрунтів, обґрунтування природоохоронних рішень
Комунікативна діяльність	Консультації фермерів і партнерів, підготовка фахової документації та звітності, презентація результатів досліджень
Освітня діяльність	Навчання фермерів і студентів, підготовка методичних матеріалів, консультування господарств, поширення сучасних агротехнологій

Представлені у таблиці види діяльності відображають багатофункціональний характер професії агронома, де жоден із напрямів не існує ізольовано. Виробнича та науково-дослідна діяльність формують технічне ядро фаху, тоді як організаційно-управлінська та освітня й консультативна діяльності

безпосередньо передбачають постійну комунікативну взаємодію – з підлеглими, колегами, фермерами та студентами. Показово, що навіть екологічна діяльність включає елемент переконання та роз'яснення, що підкреслює наскрізний характер комунікативної компетентності у структурі професії.

Таблиця 2. Професійно значущі вміння фахівця аграрного профілю.

<i>Вид діяльності</i>	<i>Категорія вмінь</i>	<i>Зміст професійно значущих умінь</i>
Виробнича	Агротехнічні	Застосування технологій вирощування культур, планування сівозмін, використання добрив та засобів захисту рослин
Науково-дослідна	Аналітичні	Агрохімічний аналіз ґрунту, оцінка стану посівів, прогнозування врожайності, інтерпретація наукових даних
Організаційно-управлінська	Організаційно-управлінські	Планування роботи колективу, розподіл ресурсів, контроль виконання технологічних процесів
Екологічна	Екологічні	Рациональне використання природних ресурсів, впровадження заходів для збереження родючості ґрунтів, моніторинг екологічних ризиків
Комунікативна	Комунікативні та герменевтичні	Герменевтичні: інтерпретація фахових текстів, виокремлення смислового центру, переклад складного змісту доступною мовою. Комунікативні: усне та письмове фахове спілкування, адаптація повідомлення до аудиторії, підготовка звітів
Освітня	Освітні та методичні	Виклад матеріалу доступною мовою, розробка методичних матеріалів, навчання різних аудиторій, популяризація агрознань

Аналіз категорій умінь засвідчує, що комунікативні, герменевтичні та освітньо-методичні вміння не є периферійними, а становлять рівноцінний компонент поряд із суто агротехнічними та аналітичними. Це спростовує поширене уявлення про професію агронома як виключно технічну: ефективне планування, діагностика стану посівів чи екологічний моніторинг набувають практичної цінності лише тоді, коли фахівець здатен передати результати своєї роботи зрозумілою мовою різним аудиторіям. Саме тому комунікативні та герменевтичні вміння слід розглядати не як супровідні, а як системоутворювальні у підготовці майбутнього агронома.

С. Пан і Ж. Мо [13, С. 12] конкретизують комунікативні вимоги до майбутнього аграрія, виокремлюючи два взаємопов'язані напрями: по-перше, здатність до усного та письмового спілкування з фахівцями галузі; по-друге, вміння читати, оцінювати та синтезувати спеціальну літературу для вилучення професійно значущої інформації. Ця диференціація підтверджує доцільність виокремлення герменевтичних умінь як самостійної категорії у структурі комунікативної готовності агронома.

Для поглибленого розуміння місця герменевтичних умінь у структурі професійної компетентності агронома доцільно розглянути їх у безпосередньому взаємозв'язку з конкретними видами професійної діяльності. Таке зіставлення дозволяє простежити, як герменевтично-комунікативні вміння реалізуються на кожному етапі професійного становлення майбутнього фахівця аграрного профілю (Таблиця 3).

Таблиця 3. Взаємозв'язок професійних та герменевтично-комунікативних умінь агронома.

<i>Вид професійної діяльності</i>	<i>Професійні вміння</i>	<i>Мовні / герменевтичні вміння</i>	<i>Взаємозв'язок</i>
Виробнича	Планування агротехнологій	Чітке формулювання інструкцій і технологічних вимог	Зрозуміле донесення технологічних вимог до працівників
Науково-дослідна	Аналіз стану ґрунту та рослин	Інтерпретація наукових текстів і даних	Коректне застосування результатів досліджень на практиці
Організаційно-управлінська	Управління виробничими процесами	Переконлива аргументація управлінських рішень	Ефективна координація колективу та прийняття рішень
Екологічна	Екологічний моніторинг	Опис та пояснення екологічних ризиків	Переконливе представлення природоохоронних заходів стейкхолдерам
Комунікативна	Фахове спілкування з різними аудиторіями	Адаптація повідомлення до аудиторії, фахова комунікація з різними стейкхолдерами	Ефективна взаємодія з партнерами, фермерами та науковою спільнотою
Освітня	Навчання та консультування	Виклад складного змісту доступною мовою, герменевтична інтерпретація	Якісне навчання студентів і консультування фермерів різного рівня підготовки

Герменевтичні вміння агронома, відображені у Таблиці 3, включають: вміння виділяти головне у професійній інформації – усній, письмовій чи

візуальній; зіставляти та інтерпретувати отримані дані; розуміти не лише пряме, а й приховане значення повідомлення; а також чітко і переконливо передавати зміст іншим – колегам, фермерам, студентам. По суті, це здатність не просто читати фаховий текст чи слухати співрозмовника, а глибоко розуміти сказане та грамотно реагувати на нього у професійному контексті. Важливо, що ці вміння не є природженими – вони формуються цілеспрямовано в процесі навчання через практику фахового спілкування та роботу з професійними текстами.

На основі проведеного аналізу пропонується концептуальна модель комунікативної готовності агронома, що охоплює три взаємопов'язані рівні. **Професіографічний рівень** визначає комунікативні вимоги до фахівця через аналіз видів професійної діяльності та типових завдань, систематизованих у структурі професіограми. **Компетентнісний рівень** забезпечує систематизацію герменевтично-комунікативних умінь – інтерпретації, смислотворення, адаптації фахової інформації – як самостійної категорії поряд із технічними та аналітичними вміннями. **Діяльнісний рівень** відображає реалізацію цих умінь у конкретних професійних ситуаціях: консультуванні фермерів, управлінні колективом, науковій комунікації та освітній діяльності. Трирівнева структура моделі забезпечує її практичну застосовність для проектування навчальних програм фахової підготовки агрономів.

З метою практичної верифікації запропонованої концептуальної моделі було проведено пілотне дослідження на факультеті агрономії Уманського національного університету садівництва за участю 42 студентів 3-4 курсів спеціальності «Агрономія» (метод напівструктурованого інтерв'ю). Результати засвідчили переважання середнього рівня комунікативної готовності (61,9 %): студенти усвідомлюють значущість комунікації у майбутній професії, однак відчують труднощі з інтерпретацією фахових ситуацій, аргументацією позиції та адаптацією мовлення до різних аудиторій. Виявлена тенденція підтверджує теоретичне положення про недостатню представленість герменевтично-комунікативних умінь у традиційній підготовці агрономів та актуалізує необхідність їх цілеспрямованого формування на основі запропонованої моделі. Цей висновок узгоджується з даними С. Пана і Ж. Мо [13], які фіксують аналогічну тенденцію недооцінювання комунікативних компетентностей студентами аграрних спеціальностей порівняно з технічними навичками.

Висновки. Проведений професіографічний аналіз діяльності агронома дозволив теоретично обґрунтувати місце комунікативної готовності як системоутворювальної складової його професійної компетентності. Встановлено, що сучасна професіограма агронома не може обмежуватися описом виробничих і науково-дослідних функцій – вона має включати комуніка-

тивний та освітній види діяльності як рівнозначні складові, кожна з яких передбачає специфічні герменевтично-комунікативні вміння: інтерпретацію фахових текстів і даних, адаптацію повідомлення до аудиторії та переконливу аргументацію.

Запропонована концептуальна модель комунікативної готовності агронома охоплює три рівні – професіографічний, компетентнісний та діяльнісний – і забезпечує системний зв'язок між аналізом вимог професії, систематизацією відповідних умінь та їх реалізацією у типових фахових ситуаціях. Пілотна верифікація моделі підтвердила її практичну значущість: виявлене переважання середнього рівня комунікативної готовності студентів свідчить про необхідність цілеспрямованого включення герменевтичних умінь до навчальних програм як наскрізного компонента фахової підготовки.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в експериментальній перевірці ефективності запропонованої моделі та розробці методики формування герменевтично-комунікативних умінь майбутніх агрономів в умовах цифровізації аграрної галузі.

Література:

1. Пришляк О. Професіограма фахівця соціономічної професії в контексті міжкультурності. Соціальна робота та соціальна освіта. 2021. Вип. 1 (6). С. 220–227. DOI: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(6\).2021.234208](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(6).2021.234208).
2. Калаур С. Контент-аналіз професіограми фахівця соціальної сфери, компетентного у розв'язанні професійних конфліктів. *Social Work and Education*. 2018. Vol. 5, No. 1. P. 18–28. DOI: <https://doi.org/10.25128/2520-6230.18.1.2>.
3. Галак М. Професіограма працівників сфери управління персоналом. Вчені записки Університету «КРОК». 2024. № 1 (73). С. 275–283. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-73-275-283>.
4. Борисова, М. (2024). Професіографічний аналіз особливостей діяльності працівників сфери управління персоналом. *Вісник Національного університету оборони України*, 26–37. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2024-77-1-26-37>
5. Барко В. І., Барко В. В. Професіограма дільничного офіцера Національної поліції України. *Право і безпека*. 2019. № 1 (72). С. 90–97. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2019.1.12>.
6. Зузяк Т. П., Грінченко Т. Д., & Мацюк О. М. (2023). До питання фахової підготовки майбутнього вчителя хореографії: Професіографічний підхід. *Scientific journal of National Pedagogical Dragomanov University*. Series 14. Theory and Methodology of Arts Education, 29, 85–91. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series14.2023.29.11>
7. Птуха І. С. Вимоги до професійно важливих якостей і психологічної готовності до діяльності менеджерів міжнародних торговельних організацій. *Актуальні проблеми психології*. 2016. Т. 1, вип. 49. С. 60–65.
8. Петренко Н. В. Розвиток педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання в системі методичної роботи аграрного університету : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2018. 22 с.
9. Ткаченко О. В., Трофимчук М. І. Критерії готовності магістрантів аграрних університетів до майбутньої професійно-педагогічної діяльності. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького*. Серія: Сільськогосподарські науки. 2022. Т. 24, № 97. С. 162–167. DOI: <https://doi.org/10.32718/nvlvet-a9727>

10. Parrella, J. A., Esquivel, C., Leggette, H. R., & Murphrey, T. P. (2024). Preparing agricultural leaders: An assessment of agricultural students' perceived importance and development of employability skills. *The Journal of Agricultural Education and Extension*, 30(2), 233–255. <https://doi.org/10.1080/1389224X.2023.2179086>

11. Robinson, J. S., & Garton, B. L. (2008). An assessment of the employability skills needed by graduates in the college of agriculture, food and natural resources at the university of missouri. *Journal of Agricultural Education*, 49(4), 96–105. <https://doi.org/10.5032/jae.2008.04096>

12. Juhász, T., & Horváth-Csikós, G. (2021). The emergence of soft skills in agricultural education. *Problems and Perspectives in Management*, 19(3), 453–466. [https://doi.org/10.21511/ppm.19\(3\).2021.37](https://doi.org/10.21511/ppm.19(3).2021.37)

13. Pan, S., & Mo, Z. (2025). Strengthening excellence in agricultural sciences education through mentorship systems for undergraduate students to promote sustainable agricultural development. *PLOS One*, 20(9), e0332144. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0332144>

References:

1. Pryshliak, O. (2021). Profesiograma fakhivtsia sotsionomichnoi profesii v konteksti mizhkulturnosti [Professiogram of a socionomic professional specialist in the context of interculturality]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita [Social Work and Social Education]*, 1(6), 220–227. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(6\).2021.234208](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(6).2021.234208) [In Ukrainian]

2. Kalaur, S. (2018). Kontent-analiz profesiogramy fakhivtsia sotsialnoi sfery, kompetentnoho u rozv'iazanni profesiinykh konfliktiv [Content-analysis of the profesiogram of the social sphere specialists, competent in solving professional conflict]. *Social Work and Education*, 5(1), 18–28. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.18.1.2> [In Ukrainian]

3. Halak, M. (2024). Profesiograma pratsivnykiv sfery upravlinnia personalom [Professiogram of personnel management employees]. *Vcheni zapysky Universytetu «KROK» [Scientific Notes of KROK University]*, 1(73), 275–283. <https://doi.org/10.3132/2663-2209-2024-73-275-283> [In Ukrainian]

4. Borysova, M. (2024). Profesiografichniy analiz osoblyvostei diialnosti pratsivnykiv sfery upravlinnia personalom [Profesiographic analysis of the characteristics of the activities of personnel management employees]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy [Bulletin of the National Defense University of Ukraine]*, 77(1), 26–37. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2024-77-1-26-37> [In Ukrainian]

5. Barko, V. I., & Barko, V. V. (2019). Profesiograma dilnychnoho ofitsera Natsionalnoi politsii Ukrainy [Professiogram of a community police officer of the National Police of Ukraine]. *Pravo i bezpeka [Law and Safety]*, 1(72), 90–97. <https://doi.org/10.32631/pb.2019.1.12> [In Ukrainian]

6. Zuziak, T. P., Hrinchenko, T. D., & Matsiuk, O. M. (2023). Do pyttannia fakhovoi pidhotovky maibutnyoho vchytelia khoreohrafii: Profesiografichniy pidkhid [On the issue of professional training of a future choreography teacher: A profesiographic approach]. *Scientific journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 14. Theory and Methodology of Arts Education*, (29), 85–91. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series14.2023.29.11> [In Ukrainian]

7. Ptukha, I. S. (2016). Vymohy do profesiino vazhlyvykh yakosti i psykholohichnoi hotovnosti do diialnosti menedzheriv mizhnarodnykh torhovelynykh orhanizatsii [Requirements for professionally important qualities and psychological readiness for the activities of managers of international trade organizations]. *Aktualni problemy psykholohii [Actual Problems of Psychology]*, 1(49), 60–65. [In Ukrainian]

8. Petrenko, N. V. (2018). *Rozvytok pedahohichnoi kompetentnosti vykladachiv fizychnoho vykhovannia v systemi metodychnoi roboty ahrarnoho universytetu* [Development of pedagogical competence of physical education teachers in the system of methodical work of an agricultural university] (Extended abstract of candidate's thesis). Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian]

9. Tkachenko, O. V., & Trofymchuk, M. I. (2022). Kryterii hotovnosti mahistrantiv ahrarnykh universytetiv do maibutnoi profesiino-pedahohichnoi diialnosti [Criteria for the readiness of undergraduates of agricultural universities for future professional and pedagogical activities]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho natsionalnoho universytetu veterynarnoi medytsyny ta biotekhnologii imeni S. Z. Gzhytskoho. Serii: Silskohospodarski nauky* [Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Agricultural Sciences], 24(97), 162–167. <https://doi.org/10.32718/nvlvet-a9727> [In Ukrainian]

10. Parrella, J. A., Esquivel, C., Leggette, H. R., & Murphrey, T. P. (2024). Preparing agricultural leaders: An assessment of agricultural students' perceived importance and development of employability skills. *The Journal of Agricultural Education and Extension*, 30(2), 233–255. <https://doi.org/10.1080/1389224X.2023.2179086> [In English]

11. Robinson, J. S., & Garton, B. L. (2008). An assessment of the employability skills needed by graduates in the college of agriculture, food and natural resources at the university of missouri. *Journal of Agricultural Education*, 49(4), 96–105. <https://doi.org/10.5032/jae.2008.04096> [In English]

12. Juhász, T., & Horváth-Csikós, G. (2021). The emergence of soft skills in agricultural education. *Problems and Perspectives in Management*, 19(3), 453–466. [https://doi.org/10.21511/ppm.19\(3\).2021.37](https://doi.org/10.21511/ppm.19(3).2021.37) [In English]

13. Pan, S., & Mo, Z. (2025). Strengthening excellence in agricultural sciences education through mentorship systems for undergraduate students to promote sustainable agricultural development. *PLOS One*, 20(9), e0332144. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0332144> [In English]

Дата першого надходження статті до видання: 21.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 04.04.2026